

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden arviointi

Erityistä tukea saavien oppilaiden
arviointi, joustavat opetusjärjestelyt
ja niiden vaikutus arviointiin
29.3.2023

Opetusneuvos Katri Kuukka
Opetusneuvos Riia Palmqvist

Tässä esityksessä

- Yleistä arvioinnista
- Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden arvioinnin raameja
- Pedagoginen tuki ja arviointi
- Erityistä tukea saavan oppilaan oppimäärän yksilöllistäminen ja arviointi

Yleistä arvioinnista

Arvioinnin yleiset periaatteet

Arviointi on monipuolista

- oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin
- vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

- maahanmuuttotustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä

Miten koteihin viestitään arvioinnista?

Arvioinnin tehtävät

- Huoltajalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta oppilaan arviointiin. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Arvioinnin periaatteet

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

- Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan, oppilaan ja huoltajan kesken sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Paikallisesti päätettävät asiat

- (Lisäksi)opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:
 - yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- keskeistä tavoitteiden avaaminen oppilaalle ja huoltajalle – mitä pitää osata?

Miten poissaolojen määrä suhteutuu arviointiin, jos kaikesta ei saa näyttöä?

- kompensatio: paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta
- runsaat poissaolot eivät yksistään ole peruste oppiaineiden yksilöllistämiselle
- jos oppiaineessa on useita tavoitteita, joihin oppilas ei ole osoittanut osaamistaan poissaolojen vuoksi, on se otettava arvioinnissa huomioon: osaamisen taso ei näin ollen yllä samalle tasolle kuin jos oppilas opiskelisi koulussa > arvosana tulee laskemaan puuttuneiden näyttöjen takia
- lisätietoa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppilaan-poissaolot-ja-arviointi>

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden arvioinnin raameja

Arvioinnin monipuolisuus

- arvioinnin monipuolisuuden periaate tähdentyy arvioitaessa oppilasta, jonka äidinkieli on muu kuin koulun opetuskieli
- oppilaan kielellisten resurssien huomioiminen – ja hyödyntäminen
 - *eri menetelmin kerätyt näytöt*
 - *tarkoituksenmukaiset menetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta*
 - *mahdollisuuksia osoittaa oppimista ja osaamista eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin – HUOM! Myös omalla äidinkielellä tai jollain muulla kielellä > pohdittava, missä asemassa kieli on osaamisen osoittamisessa*
- HUOM! Myös *työskentelyn* arviointi painottuu, kun kielitaito ei ole riittävä osaamisen osoittamiseen

Miten arvioida heikosti suomea puhuvaa oppilasta?

- Monipuolisesti: Käyttämällä apuna kuvia, piirtämistä, oppilaan kaikkia kielellisiä resursseja, täydennystehtäviä, yhdistämistehtäviä, sanaston tunnistamistehtäviä jne. Työskentelyn merkitystä kannattaa nostaa esille silloin, kun oppilas on opiskellut opetuskieltä vasta vähän aikaa eikä hän ole vielä oppinut tiedonalan kieltä. Menetelmistä kannattaa antaa tietoa myös huoltajille.

Edellytysten huomioiminen – koulun opetuskieli

- on tarpeen tietää, mikä on oppilaan
 - koulussa oloaika Suomessa
 - koulunkäyntitausta muutoin
 - kiel(t)enopiskelutausta
 - äidinkieli/äidinkielet
- arviointiyhteistyö S2-opettajan ja muiden opettajien kanssa – myös oman äidinkielen opettajan kanssa

Kielitaidon taso tiedonalan kielessä?

- *yleinen* tiedonalan kieli: vaativat kielen rakenteet teksteissä (esim. lauseenvastikkeet), tietyt tekstilajit oppiaineissa (esim. esseevastaus, selostus), tietyt verbit, kuten esim. arvioida, tarkastella, muodostaa, koostua...
- *erityinen* tiedonalan (=oppiaineen) kieli: arkikielestä poikkeavat sanojen merkitykset, erilaistunut sanasto, tekstilajit ja niiden kielen rakenne (esim. käsitelmäärittely on tärkeää biologiassa, kokeen selostaminen kemiassa jne.)

MÄÄRITELLÄÄN
SEURAAVAKSI NÄITÄ
SOLUBIOLOGIAN
KESKEISIÄ
KÄSITTEITÄ...

TÄRKEIMPIÄ SOLUELIMIÄ
OVAT MITOKONDRIOT, JOTKA
VAPAUTTAVAT
SOLUHENGITYKSESSÄ SOKERISSA
OLEVAA ENERGIAA SOLUN ERI
TARPEISIIN.

Sanallinen arviointi vs. 4. vuosiluokalta alkava numeroarviointi?

- Luvussa 6.11.1 mainittu numeroarvosanojen antaminen lukuvuositolistuksissa ja mahdollisissa välistodistuksissa vuosiluokilla 4-8 on **pääsääntö**, josta on mahdollista **poiketa**
- *Sanallista arviota voidaan käyttää numeroarvioinnin sijaan vuosiluokilla 1–9 päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli. Näiden oppilaiden todistuksissa voidaan käyttää erilaisia sanallisia asteikkoja. Oppilaan osaamista voidaan myös joissakin oppiaineissa tarpeen mukaan arvioida sanallisin arvioin todistuksessa, jossa muuten opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti annetaan numeroarvosanoja.*
- jos numeerinen arviointi ei jostain syystä ole toimiva, voidaan palata sanalliseen arviointiin

Oppiaineen opiskelusta vapauttaminen

- maahanmuuttotaustainen oppilas voidaan vapauttaa jonkin oppiaineen opiskelusta 18 §:n 2 momentin nojalla: perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta
- yläkouluvaiheessa Suomeen muuttavalle maahanmuuttotaustaisen oppilaalle koulunkäynti voi olla kohtuuttoman kuormittavaa vähäisen opiskelukielen osaamisen ja aiemman koulunkäyntitaustan takia
- kysymystä oppilaan vapauttamisesta jonkin oppiaineen opiskelusta tulisi aina arvioida tapauskohtaisesti perusopetuslain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti: oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta

Näkökulmia vieraan ja toisen kotimaisen kielen opiskeluun

- maahanmuuttotilanteen oppilaan tilanne on erityisen vaativa, jos hän siirtyy valmistavasta opetuksesta perusopetukseen ylemmillä luokilla eikä hänellä ole ollut lainkaan A-kielen (yleensä englanti) opintoja
 - tällaisessa tilanteessa kielten opiskelun pääpaino on syytä asettaa suomen kielen ja A-kielen opiskeluun; oppilaalla on paljon opiskeltavaa A-kielessä, jotta hän pystyisi kaiken muun uuden opittavan ohessa saavuttamaan vuosiluokkatasonsa oppimisen tavoitteet edes tyydyttävällä tasolla
 - ylemmillä luokilla korostuu kielitaidon – sekä opiskelukielen ja tiedonalojen kielten - merkitys jatko-opintojen kannalta
- suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen tuntimäärä vuosiluokilla 7 – 9 on 10 vvt: riittämätön, kun kieltä opitaan alkeiskielitaidon vaiheessa ja kun on opittava opiskelussa tarvittavat tekstitaidot (lukemisen ja kirjoittamisen taidot)
- toisen kotimaisen kielen opiskelu voi olla joillekin oppilaille kohtuutonta: vapauttaminen voi olla tarkoituksenmukaista koulupolun turvaamiseksi ja tuoda tarvittavaa lisätukea opetuskielen opiskeluun

Onko pakko, jos ei taho? 😊 - S2-opetukseen osallistuminen

- *Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan **huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista**. Koska **opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti**, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta.*
- HUOM! Oppimäärä voidaan vaihtaa suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään, kun oppilas on saavuttanut edellytykset sen opiskeluun > arviointi yhteistyössä oppilaan kaikkien opettajien kanssa, huoltajan suostumus – myös takaisin voidaan vaihtaa, mutta ei mieluusti enää perusopetuksen päättövaiheessa

Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvän oppilaan oppimisen tukeminen

- jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla
- MUTTA: opetuskielen taidon kehittymisen vaihe ei ole peruste siirtää oppilasta tehostetun tuen piiriin valmistavassa opetuksessa EIKÄ sen jälkeen perusopetuksessa
- Sen sijaan on hyvä laatia oppimissuunnitelma ainakin ensimmäiseksi vuodeksi valmistavan opetuksen jälkeen ja miettiä tarvittava kielellinen ja muu mahdollinen oppimisen tuki
- TUKEA: HY tuottaa ja pilotoi yhteistyössä Helsingin KASKOn kanssa lukutaidon arviointityökalun erityisesti valmistavan opetuksen päättävien ja perusopetuksen vuosiluokille 3, 6 ja 9 siirtyvien oppilaiden lukemisen taidon arviointiin

Myöhään perusopetukseen tulevan oppilaan päättöarviointi

- päättöarvioinnin kriteerit ovat normi - silti huomioitava arvioinnin yleiset periaatteet
- kriteereitä tulkittaessa on arvioitava, missä määrin esimerkiksi tyydyttävän kriteerin eli arvosanan 7 saavuttaminen edellyttää osaamisen osoittamista suomen kielellä
- integrointi perusopetukseen valmistavan aikana tärkeää, samoin oma opinto-ohjelman mukaan opiskelu
- oppiaineiden suorittaminen erityisessä tutkinnossa suotavaa > arvosanat voidaan siirtää päättötodistukseen

Monipuolista arviointia yhdessä

- kielitietoinen aineenopetus – ainetietoinen S2-opetus
 - reaaliaineiden oppimistehtäviä, oppimispäiväkirjoja ja portfolioita voidaan tehdä myös S2-opetuksessa
 - kokeiden rakenteiden harjoittelu S2 -opetuksessa, sovitettut versiot, joissa käsitteitä on avattu
- yhdessä sovitut tekstitaidon tavoitteet luokka-asteittain, yhteinen havainnointi
- käsitekartat, käsitteiden määrittelytehtävät kaikissa reaaliaineissa
- keskustelu, suullinen arviointi
- tiedon järjestämistehtävät, sanastoon ja nimeämiseen perustuvat arviointitehtävät

Kurkistus kriteereihin

Tekstien tulkitseminen – 6. vuosiluokka

Opetuksen tavoite	Oppilaan oppimisen tavoite	Arvioinnin kohde	5	7	8	9
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	Oppilas oppii sujuvoittamaan lukemistaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas harjoittelee lukemisen sujuvoittamista. Oppilas tunnistaa keskeisimpiä tekstilajeja.	Oppilas lukee tekstejä pääosin sujuvasti. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin. Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	Oppilas lukee sujuvasti erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	Oppilas lukee monipuolisesti erilaisia tekstejä. Oppilas erittelee tekstejä niiden sisällön, rakenteen ja kielellisten piirteiden perusteella sekä arvioi tekstin luotettavuutta.

Tekstien tulkitseminen - päättöarviointi

Opetuksen tavoite	Oppilaan oppimisen tavoite	Arvioinnin kohde	5	7	8	9
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päätelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.	Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.	Oppilas tekee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.

Esimerkkejä muiden oppiaineiden kriteereistä

- KE (9) T4: Oppilas **perustelee** esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas **osaa selittää** kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja osaa **perustella** erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
- MA (7) T7: Oppilas soveltaa matematiikkaa **muotoillen ongelmia matematiikan kielelle** annettuja esimerkkejä noudattaen.
- ET (8) T3: Oppilas **osaa nimetä** keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas **osaa kertoa**, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.

- Ja kaikkein tärkeintä on muistaa, että

voidaan arvioida vain sitä, mitä
on opetettu!

Opetuksen ja arvioinnin tueksi

- Monilukutaitoa kielitietoisesti eri oppiaineissa – tietoa ja työtapoja: Materiaalissa esitellään kielitietoisuutta ja kielitietoisia työtapoja, joilla ohjataan oppilaita monilukutaitoon. Opetushallitus 2023. <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/monilukutaitoa-kielitietoisesti-eri-oppiaineissa-tietoa-ja-tyotapoja>
- Kuukka, K., Rapatti, K. ja Reiman, N. 2023. Kielitaidon kehittymistä edistämässä - S2-oppimäärää opiskelevan oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi. Opetushallitus.
- Ovaska, J. ja Rapatti, K. 2016. Monipuolinen arviointi yhdistää kieliaineita. Mustaparta, A-K. (toim.) Kieli koulun ytimessä – näkökulmia kielikasvatukseen. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kieli-koulun-ytimessa-nakokulmia-kielikasvatukseen>
- Shore, S. ja Rapatti, K. 2014. Tekstilajikokonaisuudesta yksityiskohtiin – miten arvioida oppilaiden tekstejä? Teoksessa Shore, S. ja Rapatti, K. (toim.) Tekstilajitaidot: Lukemisen ja kirjoittamisen opetus koulussa. Äidinkielenopettajain liitto.
- Vaarala, H., Reiman, N., Jalkanen, J. ja Nissilä, L. 2016. Tilanne päällä! Näkökulmia S2-opetukseen. Opetushallitus.

Opetuksen toteuttamista tukevia julkaisuja

- Monilukutaitoa oppimassa. Opetushallitus 2019.
<https://verkkokauppa.oph.fi>
- Kaikkien koulu(ksi) – kielitietoisuus koulun kehittämisen kulmakivenä. ÄOL:n vuosikirja 2020. Sis. Artikkelin *Kielitietoisesti koulussa – perusopetus ja lukiokoulutus kielitietoisessa käänteessä* (kirj. Minna Harmanen ja Katri Kuukka)
- Carita Kiili & Leena Laurinen (2018) Monilukutaidon mestariksi. Opettaja nettilukemisen ohjaajana. Niilo Mäki Instituutin julkaisuja. Kummi 18 -sarja.
- Multilitteracitet. Upptäck och utveckla din kompetens. Utbildningsstyrelsen. http://www.oph.fi/download/189081_Multilitteracitet.pdf

TAUKO! 😊

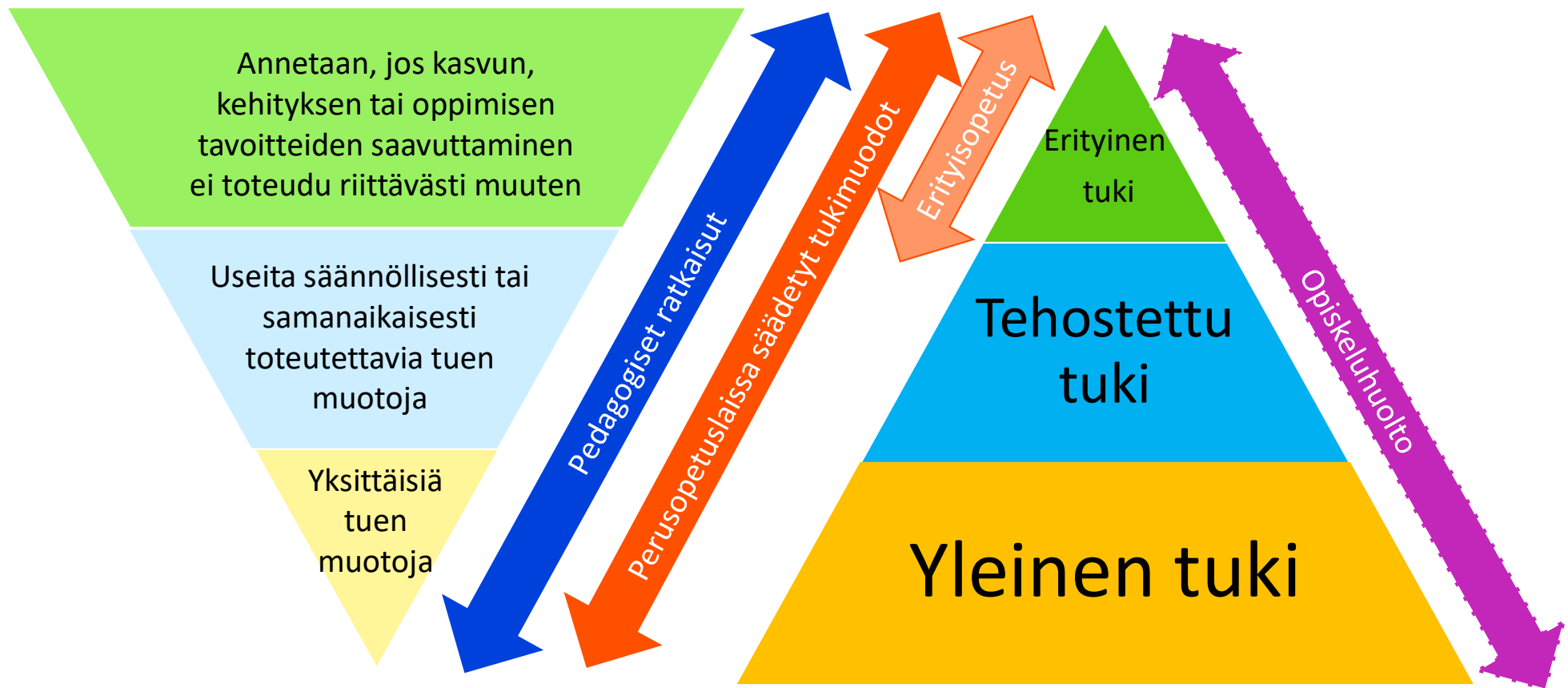
Pedagoginen tuki ja arviointi

The background of the slide features abstract, flowing, wavy lines in green and blue. A thick green line starts from the top right and curves downwards towards the center. A thick blue line starts from the bottom left and curves upwards, partially overlapping the green line. The lines have a soft, blurred edge, giving a sense of movement and fluidity.

Oppimisen tuki on oppilaan oikeus

- ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa
- eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädetyillä tukimuodoilla (tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus)

Tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä

Esi- ja perusopetuksessa tuen tarpeeseen vastataan tarvittavalla pedagogisella tuella, perusopetuslain mukaisilla tukimuodoilla ja opiskeluhuollollisella tuella

Pedagogiset tukimuodot:

Oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
Lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten
joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus
Opetusmenetelmät, työskentelytavat ja
kommunikointitavat
Yksilölliset materiaalit, välineet ja
opetusohjelmat
Lapselle tarjottava osa-aikainen erityisopetus
Lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja
toimenpiteet
Esteettömyys

Perusopetuslain mukaiset tukimuodot:

Osa-aikainen erityisopetus
Erityisopetus
Opetukseen osallistumisen edellyttämät
palvelut ja erityiset apuvälineet

- Tulkitsemis- ja avustajapalvelut
- Muut opetuspalvelut
- Erityiset apuvälineet

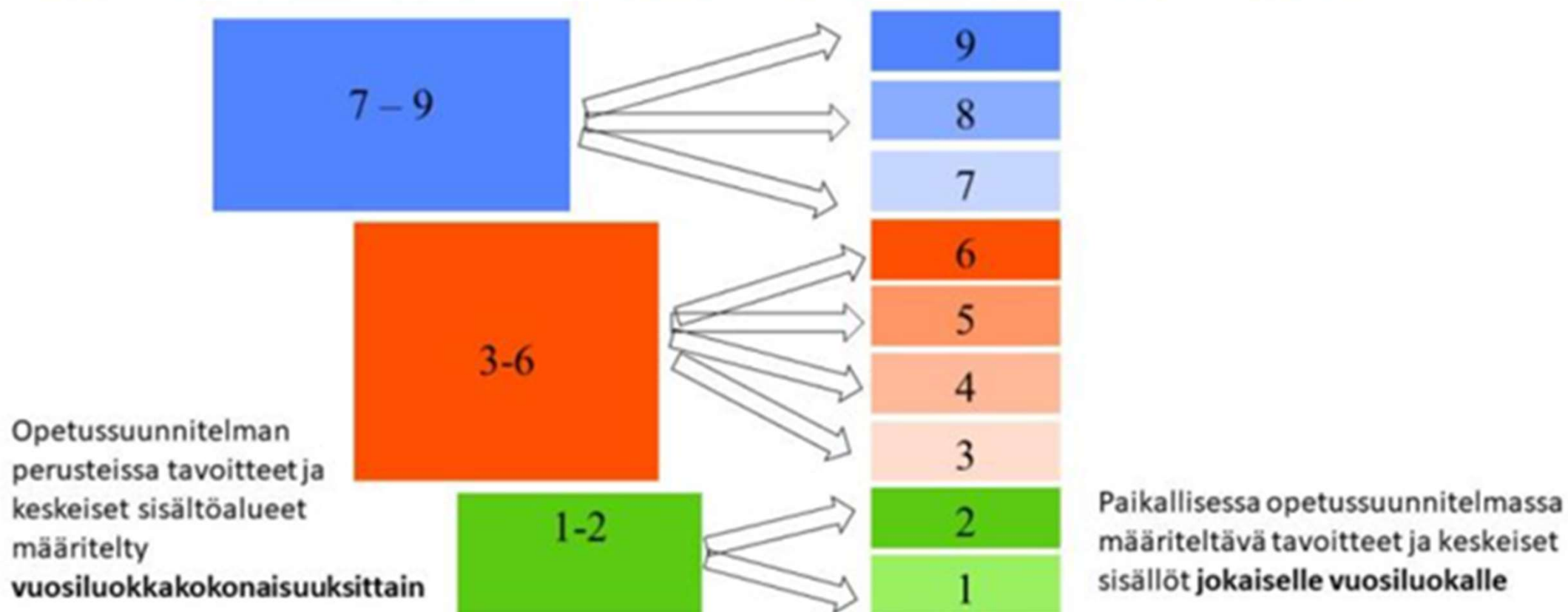
Paikalliset ratkaisut yleisen, tehostetun ja
erityisen tuen järjestämiseksi

**Yksilökohtainen
opiskeluhoolto**

Oppimista tuetaan – osaamista osoitetaan monipuolisesti

- kaikki **tehostettua tukea** saavat opiskelevat opetussuunnitelman yleisten tavoitteiden mukaisesti
 - oppimissuunnitelmassa kuvataan se, millaista tukea oppilas saa oppimiseensa sekä monipuoliset tavat osoittaa osaamista (esim. kirjallisten tehtävien suullinen täydentäminen)
- **erityisen tuen** oppilaat opiskelevat opetussuunnitelman yleisten tavoitteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä oppiaineen yksilöllistämisestä
 - HOJKSiin kuvataan oppilaan saama tuki sekä monipuoliset tavat osoittaa osaamista
- käyttäytymistä ei voi yksilöllistää

Opetuksen tavoitteet paikallisessa opetussuunnitelmassa

- Kun tavoitteet ja sisällöt kohdennetaan jokaiselle vuosiluokalle, voidaan oppiaineisiin suhtautua eri tavalla ja tarkentaa tavoitteet ja sisällöt **kahdella eri tavalla**:
- **1.Kaikki tavoitteet kohdennetaan jokaiselle vuosiluokalle**, ja keskeiset sisällöt määritellään kaikkien tavoitteiden mukaisesti.
- **2.Eri tavoitteet ja keskeiset sisällöt kohdentuvat eri vuosiluokilla**. Tällöin tavoitteita ja sisältöjä määritellään jokaiselle vuosiluokalle erikseen.

Opiskelun erityiset painoalueet

- jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin -> oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään
- oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kuvataan painoalueet
- EIVÄT voi alempien vuosiluokkien tavoitteita
- arvioinnissa huomioidaan suoriutuminen opetussuunnitelman eri tavoitealueilla
- kompensatioperiaate

**Erityistä tukea saavan
oppilaan oppimäärän
yksilöllistäminen ja arviointi**

Oppimäärän yksilöllistäminen

- mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää
- oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.
- Seuraavat seikat eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen
 - kieli- ja kulttuuritausta > S2-oppimäärän joustavuus mahdollistaa yksilöllisen opiskelun
 - poissaolot
 - motivaation puute
 - puutteellinen opiskelutekniikka
 - käyttäytymisen haasteet

Oppimäärän yksilöllistäminen

- oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi
- tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia
- oppimäärän yksilöllistamisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä
- pedagoginen selvitys sisältää erilliset perustelut yksilöllistämiselle kussakin oppiaineessa
- jokaisen oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää
- jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös

Oppimäärän yksilölliset tavoitteet

- yksilöllistetyn oppimäärän tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa
- tavoitteet kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKSissa
- oppilaan opetus ja arviointi toteutetaan HOJKSiin kirjatun perusteella kyseisessä oppiaineessa
- oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin, hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin
- oppilaan opiskelua tuetaan lisäksi erilaisilla pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittaessa eri tukimuodoilla
- kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä, laativat edellä mainitut HOJKSin sisällöt

Yksilölliset tavoitteet, yksilöllinen arviointi

- jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin
- kuudennen luokan päätteeksi / päättöarvioinnissa ei 6. luokan kriteereihin / päättöarvioinnin kriteereihin, vaan yksilöllisiin tavoitteisiin
- yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päättöarvioinnissa

Yksilöllinen oppimäärä: todistusmerkinnät

- jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen
- päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua
- sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*)
- todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan
- oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen

Ennen vapauttamista tulee yksilöllistää

- oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta - **HUOM! Ei koske maahanmuuttotautaisia oppilaita, vrt. 18 § kohtuuttomuus**
- vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt, ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan
- vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18 §:n perusteella
- jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, vapauttamisesta päätetään erityisen tuen päätöksessä

Vapauttaminen oppiaineen opiskelusta

- mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä[1] tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida
- oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun
- maahanmuuttotaustainen oppilas voidaan vapauttaa jonkin oppiaineen opiskelusta 18 §:n 2 momentin nojalla: *perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*

> *HUOM! Vähimmäisvuosiviikkotuntimäärän tulee täyttyä*

- [1] Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Opin ja osaan. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus (vip-verkosto.fi)

Oppimisen edistymisen seuraaminen ja arviointi toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/oppimisen-edistymisen-seuraaminen-ja-arviointi-toiminta-alueittain>

TOI-todistus

- oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) ilmaistuihin yksilöllisiin tavoitteisiin
- käyttäytymisen arviointi osana oppilaan henkilökohtaisten tavoitteiden arviointia
- jos käyttäytymisestä annetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteellä, opetuksen järjestäjä päättää, millaista sanallista arviointia se käyttää toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden arvioinnissa
- käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin (poissulkien päättötodistus)
- opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta
- pakollisia lauseita myös TOI-todistukseen (päättötodistus) "Oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista"

Miten oppilaan persoona / käytös jätetään huomioimatta arvioinnissa?

- käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen, tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin
- **käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon**
- oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa
- oppilaan arviointi ei saa perustua mihinkään muuhun kuin kyseisen vuosiluokan tietyn oppiaineen tavoitteisiin
- oppiaineiden yhteydessä ei arvioida käyttäytymistä